

Szabadszemes objektumok

Megfigyelések 1987-ben

ÁLLATÖVI FÉNY

A fényt az esti égen 1987. február 21-én figyelték meg Rák-tanyán (Bakony hegység) a P.V.H észlelőhétvége résztvevői: Fidrich Róbert, Horváth Ferenc, Kalmár Tamás, Mizser Attila, Nagy Judit, Posztobányi Kálmán, Spányi Péter, Steiner András, Szász Mária, Szijártó Szilárd, Tepliczky István, Zalezsák Tamás. Az állatövi fény a 6^m,8-s határmagnitúdójú égen jól látszott, alul 20 fok széles, magassága 50 foknyi, oldalt a szélei felé fokozatosan halványuló fénypiramis. Színe sárgásfehér. Magába foglalja az Ariest, a Jupitert, a Marsot, egészen a Fiastyúkig tart. Sokkal fényesebb, mint a téli Tejút, zavarja a változó-észlelést az Ariesben, mert a hmg-t csökkenti! Az állatövi fény egészen 21:00 UT-ig látható volt.

Másnap este, február 22-én a fény jóval gyengébb, igaz, az ég alul igen párás. A látvány hasonló, de jóval szerényebb, mint előző este. Az este folyamán a borultság szakította meg az észlelését. Ezen az este Horváth Ferenc, Mizser Attila, Teoliczky István, Zalezsák Tamás figyelte meg.

Az állatövi fényt hajnalban 1987. augusztus 22-én és 31-én is látta Mizser Attila. Mindkétszer a Geminiben látszott, csúcsa az M 35-nél végződött, de további észlelését zavarta a Geminibeli Tejút. A fény felületi fényessége azonos volt Perseusbeli Tejútéval. Alapja 15-20 fok széles volt, fénye gyengébb mint tavasszal. Az első észlelés Jósvafőn (11 további amatőr társaságban), a második Pizskéstetőn történt.

VILÁGÍTÓ FELHŐK

1987. január 24/25-én éjjel Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, R) a várostól 2 km-re NY-ra egész éjszakás megfigyelést végzett kiválóan tiszta, 6,5 hmg-s ég alatt. 23:15 UT-kor észak felé egy fél fok széles, 10 fok hosszú, meglehetősen éles körvonalú, ezüstfehér színű fénycsíkot pillantott meg. Pontosan észak felé látszott a horizont felett 3 fokkal, azzal párhuzamosan. 7x50 B-vel két széle lándzsahegyszerűen vékonynak tűnt, bal oldalán 4 foknyi halvány nyúlvány látszott. Ugyanabban az időben a jelenségtől jobbra egy másik, de halványabb fénycsáv jelent meg ÉK

felé, 10 fokkal a horizont felett, Ez 25 fok hosszú, 2 fok széles volt, és némileg eltért a vízszintestől. Kósa-Kiss a -18 fokos hidegben tovább figyelte a felhőket, amelyek fénye gyengült, sőt, a jobbra lévő tucatnyi rövidebb-hosszabb csíkra bomlott, amelyek szakadozottsága látcsővel szép látvány volt. 23:50 UT-kor az ég felhősödése miatt fejezte be az észlelést.

1987. április 22-én este Balogh Zoltán (Hajdúböszörmény) és a helyi szakkör egyik tagja a Lyridák meteorraj észlelésére való készülődés közben figyelte meg világító felhőket. Az ég 17:15 UT-kor tisztult ki. Szeles, igen tiszta időben 19:18 UT-kor észak felé, a horizont felett 40 fokkal 4-5 kb. 22-23 fokos elnyúlt fényfoltot láttak. A fények lassan mozogtak keleti irányba, és csak 20:06 UT-kor tűntek el. Fényességüket $2^m,5-3^m,0$ -ra becsülték, színük szürkéskékek volt.

SZABADSZEMES NAPFOLTOK

Illés Elek (Kővágószőlős) 1987 áprilisában figyelte a Napot. 7-én és 8-án is megfigyelt egy szabadszemes foltot. Ezután hat nap szünet után 14-én és 15-én is látszott 1-1 szabadszemes folt. Virágos Péter (Győr) 1987. augusztus 18-án naplementekor vett észre egy "fekete pontot" a Napon. 15x-ös nagyítású látcsővel ellenőrizte észlelését, a nagy napfoltcsoport ugyancsak jól látszott.

HOLD, BOLYGÓK, CSILLAGOK EGYÜTTÁLLÁSAI

1987. január 4-én este a Hold megközelítette a Jupitert. A négy napos Hold 2 fokkal volt a Jupitertől délre. Ravasz Bálint (Gyopárosfürdő) beszámolója szerint a látvány hatását még fokozta a 12 fokkal keletre lévő Mars is.

1987. február 1-én este újra Hold-Jupiter együttállás volt. A három napos Hold erősen megközelítette a Jupitert (10-13 ívpercre!). Ravasz Bálinton kívül Papp János is beszámol a jelenéségről. A rendkívül érdekes és látványos együttállásra Budapest utcáin is sokan felfigyeltek, sőt, a Lehel piacnál a Metró lejárata előtt egy 7-8 fős csoport azt vitatta, vajon "repülő csészéaljakról" van-e szó!

1987. július 8-án este 20:00 UT körül szép látványról számol be Sajtz András (Újfalu, R). A déli horizont felett a Hold felett 7 fokkal volt a Szaturnusz bolygó, és a Holdtól 5 fokkal jobbra az Antares. Így a három objektum egy szép derékszögű háromszöget alkotott. Az észlelő ezen szögméréseket lencsés távcsöve LM-jével végezte el.

KIVÁLÓ ÁTLÁTSZÓSÁGÚ ÉJJELEK

Sajtz András (Újfalu) több jó átlátszóságú estén is észlelt. A szabadszemes határmagnitúdó 1987. ápr. 29-én $7^m,1$ volt, határozottan látszott az R Leo 70-es öh-ja. Jún. 18-án $7^m,2$ volt a

határ a zenitben, éppen észrevehető volt a TX Dra 72-es öh-ja. Jún. 26-án ugyanezt észlelte. Júl. 27-én ugyanennyire becsülte a hmg-t, ekkor a V Boo 72-es öh-ja látszott. Aug. 23-án és 24-én este kiváló ég volt, az X Her és a W Cyg 70-es öh-i látszotak, azaz 7^m,0 volt a zenitben a határ.

KÜLÖNLEGES FÉNYEK, AZONOSÍTHATATLAN OBJEKTUMOK

Borsos János (Jászapáti) 1987. május 3/4-én 20:53 UT-kor Bakonycseryén másodmagával észlelt egy kifejezetten gömbvillámjelenséget, de miután részletes leírása szerint bizonyosan földi és nem csillagászati jelenség volt, nem lapunk profilja. A megfigyelést továbbítottuk az illetékeseknek.

Zajác György (Debrecen) 1987. szeptember 8-án este rendkívüli napnyugtát tapasztalt. Napnyugta előtt néhány perccel a Nap előbukkant a horizontközeli felhők közül, és szinte "be-reflektorozott" a nyugatra néző lakásba. Olyan erős volt a vörös Nap fénye, hogy szabad szemmel nem lehetett belenézni. A Nap már a horizontot érintette, de továbbra is vakító volt. Amikor a napkorongnak csupán 1/3-a látszott, 7x50-es binokulárral nézve a felső peremén zöldes tündöklést figyelt meg rövid ideig (ún. zöld fény effektus). A Nap felső pereme a horizonton 17:02 UT-kor tűnt el. Másnap a jelenség halványabban, de még megfigyelhetően zajlott le, de a napnyugta során a zöld fény nem látszott.

KESZTHELYI SÁNDOR

Csillagászati évkönyv 1988

A csillagászat kedvelői ezúttal a megszokottnál jóval vékonyabb kötetet vehetnek kezükbe. Az évkönyv 35 éves pályafutása során most először maradtak el a hazai csillagászati intézmények beszámolói, a szokásos cikkek közül egyedül a Csillagászat legújabb eredményei maradtak meg. A kötet terjedelme is ennek megfelelően alakult.

A táblázatok ugyanazok, melyeket az utóbbi években megszokhattunk. Amatőr társaink nevében beszélünk, ha azt mondjuk, örülnénk, ha valamelyest kibővílnének (pl. fényesebb kisbolygók, periodikus üstökösök pozícióival stb.). Megjegyezzük, hogy a csillagos ég 1988-as jelenségei között ismét hibásan szerepel a khi Cygni maximum-időpontja (az eltérés kb. 5 hónap, ami messze felülmúlja a mira-előrejelzések pontatlanságát). A bolygó láthatóságok esetében pedig néhány helyen ellentmondásos a szöveg.

Értesülésünk szerint a Gondolat Kiadó - gazdasági megfontolásokból - a továbbiakban is ebben a formában kívánja kiadni a Csillagászati évkönyvet. Kár, hogy ezzel kapcsolatban semmilyen információ nem jelent meg az 1988-as évkönyvben. Az is elgondolkasztató, hogy az 1988-as évkönyv ára 55 Ft, míg az 1987-es kétszer akkora terjedelem mellett, 8 oldal színes melléklettel került 60 Ft-ba. Az 1988-as Csillagászati évkönyv legfőbb erénye az, hogy már november elejétől kapható.